CNT Conseil National du Travail NAR Nationale Arbeidsraad

ADVIES NR. 2.503

Zitting van 27 oktober 2026

Bevordering van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen – Actieplan 2026-2027

***

3.125

ADVIES NR. 2.503

Bevordering van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen – Actieplan 2026-2027

Gelet op het feit dat de meeste acties die zijn gepland in het kader van het actieplan 2025 (advies nr. 2.460 van 30 september 2025) nog in uitvoering zijn en bijkomende tijd vereisen om volledig te worden gerealiseerd, hebben de leden van het Dagelijks Bestuur besloten de tenuitvoerleggingsperiode van het actieplan met achttien maanden te verlengen. Die verlenging heeft betrekking op de periode van midden 2026 tot eind 2027.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

1 Context

1.1 Wat de inhoud betreft

In 2021 besloot de Nationale Arbeidsraad een kader vast te stellen voor de bevordering van de beginselverklaring over de multinationale ondernemingen (hierna "MNO-verklaring") en de instrumenten daarvan (zie zijn advies nr. 2.203 van 3 maart 2021).

Voor een goede uitvoering van de Agenda voor waardig werk, waar de sociale dialoog en de versterking daarvan één van de pijlers van is, is toe-eigening van de MNO-verklaring ook noodzakelijk.

De Raad neemt regelmatig actieplannen aan. Het doel van die plannen is de betrokkenheid van de sociale partners bij het proces ter bevordering van de MNO-verklaring en de bevorderingsinstrumenten daarvan te concretiseren. Daartoe zullen partnerschappen worden opgezet en ervaringen en expertise worden uitgewisseld.

Het actieplan voor het jaar 2026 heeft tot doel de structurele bewustmakings- en mobiliseringsacties voort te zetten die sinds 2021 voor de verschillende betrokken actoren werden opgestart, of ze nu gericht zijn op de representatieve werknemers- en werkgeversorganisaties, sectoren of ondernemingen, of op grotere schaal helpen om de instanties en administraties die een rol moeten spelen in de naleving van de domeinen waarop de MNO-verklaring betrekking heeft, te bereiken.

1.2 Wat de procedures betreft

In het advies nr. 2.203 wordt bepaald dat de kwestie van de bevordering van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen jaarlijks op de agenda van het Dagelijks Bestuur van de Raad zal worden gezet. Het Dagelijks Bestuur dient het daarbij eens te worden over de richting die gegeven moet worden aan de acties ter bevordering van de verklaring en zal een ad-hoccommissie vragen de uitvoering ervan te verrichten. In het kader van dit mechanisme voor versterkte follow-up zal regelmatig een actieplan worden uitgewerkt betreffende de activiteiten om de verklaring te bevorderen.

In lijn met dat advies is het Dagelijks Bestuur in de loop van 2026 bijeengekomen om de fasen voor de bevordering vast te stellen voor de periode medio 2026-eind 2027, om ondernemingen die vooruitgang willen boeken op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen op het gebied van sociale normen, te ondersteunen.

Na afloop van zijn bespreking heeft het Dagelijks Bestuur de ad-hoccommissie opgedragen de acties van het actieplan voor 2025-2026 met anderhalf jaar te verlengen. Die bespreking is uitgemond in dit advies.

2 Maatregelen van het actieplan

De acties in het actieplan 2026-2027 bouwen voort op de verwezenlijkingen van de sinds 2021 ontwikkelde plannen. Dit actieplan is met name het resultaat van uitwisselingen met de sociale partners op het niveau van de Raad op basis van ervaringen in het veld van actoren van de ontwikkelingssamenwerking – ENABEL en BIO – alsook uitwisselingen met de FOD Werkgelegenheid en de FOD Buitenlandse Zaken.

Dit actieplan heeft de ambitie om de contacten die zijn gelegd met de verschillende actoren te ontwikkelen en te bestendigen. Zo kunnen met name synergieën met het NCP België in de FOD Economie ontwikkeld worden.

2.1 Actie 1 – De belangrijkste actoren in kaart brengen

De Raad zal de belangrijkste actoren in de toepassingsgebieden van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen verder in kaart brengen.

Dankzij die kaart moet de sterke versnippering van de thematiek tussen de betrokken diensten binnen de administraties kunnen worden omzeild. Het doel is ook om alle actoren nog meer bewust te maken van het belang van hun betrokkenheid bij de tenuitvoerlegging van de MNO-verklaring.

In het kader van die eerste actie werden eerste contacten gelegd met de FOD Buitenlandse Zaken. De Raad acht het belangrijk om die contacten te bestendigen en regelmatig te heractiveren, om te herinneren aan het belang van deze verklaring en de instrumenten ervan in het kader van de Belgische handels- en diplomatieke betrekkingen en op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.

Daarnaast zal de Raad nauwe contacten blijven onderhouden met de actoren van de ontwikkelingssamenwerking, zoals ENABEL en BIO. Deze contacten zullen idealiter zorgen voor een optimale samenhang in de informatievoorziening aan alle belangrijkste actoren (sociale partners, FOD Werkgelegenheid en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) betreffende de door ENABEL en BIO nagestreefde strategische en operationele doelstellingen vanaf hun beginfase en zullen, waar mogelijk en binnen de grenzen van ieders mogelijkheden, de nodige expertise en ondersteuning bieden.

Ten slotte zal de Raad, in verband met deze verklaring en de Agenda voor waardig werk, nagaan hoe de sociale partners nauwer en structureler kunnen worden betrokken bij de due diligence-procedures met betrekking tot de IAO-verdragen die door deze actoren in het veld zijn ontwikkeld, in samenwerking met de FOD Economie.

2.2 Actie 2 – De sociale partners mobiliseren

De sociale partners zetten hun mobilisering verder door de belangrijkste elementen van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen binnen hun eigen federaties en beroepscentrales te blijven verspreiden (onder andere de MNO-verklaring en de operationele instrumenten ervan, evenals de belangrijkste informatie om de uitdagingen ervan te kunnen begrijpen).

Die verspreiding naar ondernemingen en werknemers zal het mogelijk maken de betrokken personen en organisaties directer bewust te maken en te bereiken.

Er zullen ook informele contacten worden gelegd tussen de Belgische sociale partners en de lokale buitenlandse werknemers- en werkgeversorganisaties in het kader van internationale ontmoetingen, zoals de Internationale Arbeidsconferentie en andere gelegenheden voor bilaterale uitwisselingen. De FOD Werkgelegenheid kan hierbij een faciliterende rol spelen.

2.3 Actie 3 – De informatie over de MNO-verklaring benutten

Er staat een themadossier op de website van de Raad dat regelmatig wordt geüpdatet.

Dat bevat onder meer de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen en verschillende toelichtingsnota's, en de belangrijkste concepten worden erin verduidelijkt.

In dat themadossier wordt ook de link gelegd met de relevante internationale instrumenten ter ondersteuning van ondernemingen die hun maatschappelijk verantwoord ondernemerschap uitwerken op basis van de naleving van sociale normen.

Het biedt opheldering met betrekking tot de operationalisering en praktische tenuitvoerlegging van die instrumenten door het delen van ervaringen (BIO en ENABEL).

2.4 Actie 4 – Links leggen tussen de OESO- en IAO-instrumenten

Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan het aanreiken van de nodige middelen en kennis aan de actoren om links te leggen tussen de OESO-instrumenten en die van de IAO.

Concreet zal er contact worden opgenomen met het Nationaal Contactpunt voor België om te onderzoeken of in het kader van de promotie-evenementen die het regelmatig organiseert, de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen, de instrumenten ervan en de complementariteit ervan met de OESO-richtlijnen en andere internationale instrumenten die een leidraad vormen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, specifiek in de kijker kunnen worden gezet.

Hoe deze maatregel concreet vorm zal krijgen, zal in synergie met het NCP worden onderzocht. Er zal bijzondere nadruk worden gelegd op de concretisering van deze maatregel, die voorheen niet kon worden uitgevoerd.

2.5 Actie 5 – De sociale dimensie opnemen in het debat over "due diligence"

De Raad zal deelnemen aan het debat over due diligence van ondernemingen en zal erop toezien dat de internationale sociale normen, met inbegrip van de IAO-normen in het bijzonder, daarin worden opgenomen, op dezelfde wijze als de bescherming van het leefmilieu en de mensenrechten.

Er zal met name contact worden opgenomen met de FOD Economie om de Raad, parallel met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, actief en te gelegener tijd te betrekken bij het omzettingsproces van de Europese richtlijn inzake due diligence, die werd herzien door de Omnibus-richtlijn.

2.6 Actie 6 – Rapportering ter evaluatie van de bevordering en de toepassing van de MNO-verklaring en het sociaal beleid (Europa en Centraal Azië)

Het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) doet nog steeds een regelmatige regionale follow-up van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen. De Raad zal op basis van een aan hem gerichte vragenlijst een rapportering over de toepassing van de MNO-verklaring opmaken.

De rapportage gebeurt als volgt: op basis van een vragenlijst die om de vier jaar aan de FOD Werkgelegenheid en de representatieve werknemers- en werkgeversorganisaties wordt gericht, worden afzonderlijke rapporten aan het IAB gestuurd, dat die samenbrengt en een regionaal rapport opmaakt over de bevordering en de toepassing van de tripartiete beginselverklaring over de multinationale ondernemingen en het sociaal beleid.

Deze vragenlijst moet in de loop van 2026 aan België worden toegezonden met het oog op de regionale follow-upvergadering die in november/december 2027 moet plaatsvinden.

2.7 Actie 7 – Het raadplegingsproces van het Belgisch Nationaal Actieplan (NAP) 2.0 "Ondernemingen en mensenrechten" 2024-2029 evalueren

In april 2024 had de vorige federale regering, op voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken, Hadja Lahbib, en de minister van Duurzame Ontwikkeling, Zakia Khattabi, kennisgenomen van een nieuw Belgisch Nationaal Actieplan 2.0 "Ondernemingen en mensenrechten" voor de periode 2024-2029.

In het kader van de uitvoering van dit tweede nationale actieplan "Ondernemingen en mensenrechten" heeft de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (die het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling coördineert), een tussentijdse evaluatie gepland voor 2026-2027. De Raad zal ervoor zorgen dat hij betrokken wordt bij het raadplegingsproces en de uitwerking van die tussentijdse evaluatie.

Hij zal er ook op toezien dat hij betrokken wordt bij de uitwerking van het volgende actieplan "Ondernemingen en mensenrechten", dat twee tot drie jaar op voorhand wordt opgesteld.

2.8 Actie 8 – Sensibilisering van de ENABEL-partners in het raam van het Forum waardig werk

Er bestaat een structureel partnerschap tussen ENABEL en de IAO, bestaande uit een vijftigtal deskundigen voor de problematiek van waardig werk.

Tijdens een van deze bijeenkomsten werd in het najaar van 2025 een speciale zitting over de sociale dialoog georganiseerd. In dit kader werden de voorzitter van de Raad en de werkgevers- en werknemersorganisaties uitgenodigd om hun mandaat en de door hen behaalde successen te presenteren om de relevantie van de sociale dialoog in de partnerlanden van ENABEL te illustreren.

In samenwerking met ENABEL werden er ook ontmoetingen georganiseerd met een tripartiete delegatie uit Marokko (april 2026), alsook met een tripartiete delegatie uit Oeganda (oktober 2026).

Er zal worden nagegaan of er in de toekomst andere ontmoetingen kunnen worden georganiseerd om de sociale dialoog in waardig werk te blijven bevorderen.

2.9 Actie 9 – Ondersteuning van de sociale partners bij het opstellen van beleidsnota's waarin rekening wordt gehouden met de MNO-verklaring en de IAO-instrumenten

De Raad zal ervoor zorgen dat de organisaties voor ontwikkelingssamenwerking worden ondersteund om bij het uitstippelen van hun beleid of bij samenwerkingsprojecten tussen België en derde landen, onder meer op het gebied van ondersteuning van ondernemerschap en ontwikkeling van de privésector, rekening te houden met de MNO-verklaring en de fundamentele instrumenten van de IAO.

Momenteel is ENABEL bezig met het actualiseren van een interne beleidsnota over waardig werk. Deze nota weerspiegelt het standpunt van ENABEL over waardig werk en de manier waarop de actoren in het veld waardig werk in de activiteiten van ENABEL integreren.

De Raad zal, samen met ENABEL, nagaan op welke wijze hij in de toekomst kan bijdragen aan de verdere ontwikkeling van dat instrument.

De Raad zal ook contact opnemen met Bio om een raadpleging te organiseren over de manier waarop Bio erop toeziet dat rekening wordt gehouden met de sociale dimensie, met inbegrip van de IAO-normen, in de due diligence-mechanismen die worden gehanteerd in zijn instrumenten ter ondersteuning van investeringen in het buitenland.

***